

Հ Ա Ն Գ Ի Ս Տ

ԳԵՐԱՇԵՆՈՐՀ Տ. ՓԱՌԵՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՄԵԼՔՈՆՅԱՆԻ
(1873—1957)

1957 թվականի հոկտեմբերի 22-ին Երուսաղեմի Սրբոց Հակոբյանց վանքի մեջ վախճանեցավ Տ. Փառեն սրբազանը:

Կիլիկյան միաբանության ուժեղ դեմքերեն մին էր սրբազանը, շրտելու համար ամենաուժեղը վերջին քսանամյակի ընթացքին:

Իբրև միաբանակիցը հանգուցյալին, կուգեի ամփոփ կերպով կենսագրել և հարգանքի իմ պարտականությունս կատարել անոր հիշատակին հանդեպ:

Քսաներորդ դարու Տուտեռդի վարդապետը եղավ ան մեզ համար իր կյանքով և անդիշող սկզբունքայնությամբ, որոնք զինք կրնժայեն իբրև մին արևելյան վարդապետներեն, որ ապրած է մեր դարուն ու մեր մեջ:

Ներսես (ավագանի անունը հոգելույս սրբազանին) կծնի 1873 օգոստոս 3-ին, Էհնեշ (Եփրատի աջ ափին գյուղ մը), ոչ շատ հեռու պատմական Հոռմկլային:

Մեկ տարեկան երեխա, իր ծնողներուն հետ 1874-ին Այնթաբ կիոխաղրվին, ուր իր նախնական կրթությունը կատանա աղջային Ներսեսյան և վարդանյան կրթարաններու մեջ:

Կրոնասիրաց ընկերությունը 1890-ին զայն կըրկե Արմաշ, ուր կթրծվի Օրմանյան և Դուրյան սրբազաններու շունչին տակ:

1893 սեպտեմբեր 26-ին սարկավազ, իսկ 1896 սեպտեմբեր 15-ին արեղա կձեռնադրվի Տ. Մաղաքիա արքեպիսկոպոս Օրմանյանեն, օծակից ունենալով արեղաներ Տ. Թաթուլ Դուրյան, Տ. Վահրեժ Շահլամյան և Տ. Թորգոմ Գուշակյան (ապա պատրիարք Ս. Երուսաղեմի):

Վարդապետական դավադանի իշխանություն կստանա 1898-ին և ծայրագույն վարդապետի աստիճան՝ 1908-ին Կոստանդնուպոլսո մեջ, Տ. Մաղաքիա պատրիարք Օրմանյանեն, իսկ եպիսկոպոս կձեռնադրվի 1947 մարտ 16-ին, Կիլիկիո Կաթողիկոսարանին Մայր Տաճարին մեջ, Անթիլիաս, Տ. Տ. Գաբեղին Ա Հովսեփյան Կաթողիկոսին:

Վարած է պատասխանատու առաջնորդական-հովվական պաշտոններ Սղեղի, Բաղդադի, Հաճնո մեջ 1899—1913 թվականներուն:

1917 նոյեմբեր 4-ին էջմիածին երթալով փափագով ճամբա կելլե դեպի Պարսկաս-

տան—Բաքու: 1918-ին կստիպվի Աստրախան ապաստանիլ Կովկասի խառնաշփոթության հետևանքով: Ապա կանցնի Յարիցին (Ստալինգրադ), Վերտենժ, Նովորոսիյսկ և վերջապես 1920-ի կաղանդի երեկոյան կհասնի Կոստանդնուպոլիս:

1920—1921 թվականներուն քարոզիչ է Կոստանդնուպոլսո եկեղեցիներուն մեջ: 1921-ին կկարգվի Դյուրթ-Յուլի (Կիլիկիա) առաջնորդական փոխանորդ և վերին խնամակալ Քելեկյան ու Սիսվան որբանոցներուն:

1923—1924 թվականներուն շատ տաղնապալի պաշտոնավարություն մը կունենա Հալեպի մեջ իբր Կաթողիկոսական փոխանորդ, հարձակման կենթարկվի դաշնակցականներու կողմեն, բայց չի հրաժարիր պաշտոնեն, մինչև որ Եփրեմ ծայրագույն վարդապետ Տոհմունի առաջնորդական տեղապահ կընտրվի:

Փոթորկալի կյանք մը ունեցած է Տ. Փառեն եպիսկոպոս։ Սակայն 1930-են մինչև իր վախճանումը խաղաղ կյանք մը ապրեցավ Անթիլիասի մեջ։ Դպրեմանքի գրաբարի դասերը ինք կավանդեր և կաշխատակցեր կաթողիկոսարանի պաշտոնաթերթ «Հասկ»-ին։ Ան մեծ պայքարող մը եղավ ոչ միայն դաշնակ մենատիրության դեմ, այլ ամեն տեսակի բռնակալությանց դեմ։ Ոգի ի բռին պայքարեցավ 1941-ին Կիլիկյան կաթողիկոսական կանոնադրության դեմ։ Իր իսկ բառերով՝ «հակահայ եկեղեցական, անվավեր և վնասաբեր» կանոնագիր մըն է ան։ Մինչև իր մահվան վերջին շունչը մնաց անզիջող պայքարողը ապօրինությանց դեմ, մասնավանդ Կիլիկյան Աթոռի վերջին անընդունելի ընտրության և ապօրինի «օծման» դեմ։

Խորապես կվշտանար իր հոգին, երբ մեկ կողմե հայ հոռմեականներ, քրիստոնեությունն ու եկեղեցական պայտմությունը խեղաթյուրելով, մարդորսական նպատակներով իրենց «Ավետիք» պաշտոնաթերթին մեջ հոգվածներ կհրատարակեին, մյուս կողմե ներսեն, հայության ծոցին մեջնեն մարդոց խումբ

մը, ուղեկորույս քանի մը եկեղեցականներու հետ, հերձված հառաչացնել կփորձեին։ Հոգելույս Փառեն եպիսկոպոսի գրական վաստակը ցրված է Կիլիկիո կաթողիկոսության պաշտոնաթերթ «Հասկ» ամսագրի վերջին քսանամյա թիվերուն մեջ, հետևյալ նյութերուն շուրջ. «Հայկական Պատարագամատույցը», «Քրիստոնյան գերեզմանեն անդին», «Ավետիքյան խնդիրներ» և ականավոր եկեղեցականներու կենսագրություններ։

1956-ի հոկտեմբեր 15-ին պատահեցավ խուժդուժ դեպք մը, որ խռովեց Փառեն սրբազանի հոգին և ըմբոստացուց իր էությունը։ Հարյուրեք ավելի զինված ռատիկաններու գունդ մը եկավ սրբազանի իսկ աշակերտ և օծակից եպիսկոպոսներու գիտակցությամբ ու դրդումով դուրս քշելու խաղ սրբազանը, միաբանությունը և անկողինն մեջ պառկող Փառեն եպիսկոպոսը։

Հանդուցյալ սրբազանը կտակեց, որ ես հոգամ իր Երուսաղեմ երթը, Թաղումը և գործերու ի մի ամփոփումը։

Հանգիստ իր տառապած ոսկորներուն և խաղաղություն իր խռովահույզ հոգիին։

ԲԱՐԿԵՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՎԱՐԺԱՊԵՏՅԱՆ

